

Usztywniony bark jest powszechnym i bolesnym zaburzeniem o niejasnej etiologii. Objawy zazwyczaj ustępują w ciągu kilku miesięcy. Nie ma szybkiej interwencji, ale leczenie zmniejsza nasilenie objawów aż do ich ustąpienia.

Zapadalność

Usztywniony bark występuje u około 2 na 100 ludzi na różnych etapach życia. Najczęściej dotyka osoby pomiędzy 40 a 60 rokiem życia. Zazwyczaj jeden bark jest uszkodzony, chociaż u około 1 na 5 przypadków problem również dotyczy drugiego barku. Usztywniony bark nie jest formą zapalenia stawów, zatem inne połączenia stawowe pozostają nienaruszone.

Jakie są objawy?

Ból, usztywnienie i ograniczenie zakresu ruchów, w szczególności obrotów na zewnątrz. Objawy utrudniają wykonywanie codziennych czynności takich jak: prowadzenie samochodu, ubieranie się; mogą powodować zakłócenie snu. Objawy obejmują trzy następujące fazy:

- Faza pierwsza trwa od 2 do 9 miesięcy. Stopniowo narastają objawy bólowe jak i sztywność. Ból jest bardziej nasilony w porze nocnej; może też nasilać się podczas leżenia na chorym barku.
- Faza druga trwa od 4 do 12 miesięcy. Ból stopniowo ustępuje chociaż sztywność jak i ograniczenie ruchu pozostają. Dodatkowo może dojść do redukcji masy mięśniowej w okolicy barku w związku z jego ograniczonym funkcjonowaniem.
- Faza trzecia trwa od 5 do 24 miesięcy. Ból i usztywnienie stopniowo ustępują a zakres ruchu powoli osiąga normę.

Istnieje duża różnorodność pod względem nasilenia i długości objawów. Średni całkowity czas trwania objawów wynosi od 2 do 3 lat, chociaż u niektórych pacjentów czas ten może być istotnie krótszy bądź istotnie dłuższy, nawet z okresem bólu trwającym kilkanaście lat.

Jakie są przyczyny?

Etiologia tego zaburzenia jest nieznana. Sądzi się, iż w torebce stawu barkowego, pełniącej funkcji ochronną dla powierzchni stawowych, tworzy się tkanka bliznowata, która powoduje grubienie torebki, następnie przykurcz jak i ograniczenie zakresu ruchów w stawie. Przyczyna tworzenia się tkanki bliznowatej w stawie barkowym nie została poznana.

Usztywniony bark może ujawnić się na skutek uszkodzenia stawu, aczkolwiek nie należy to do zjawisk powszechnych.

Jakie jest leczenie na usztywniony bark?

Celem leczenia jest złagodzenie dolegliwości bólowych, zmniejszenie sztywności oraz utrzymywanie jak najpełniejszego zakresu ruchu w stawie, aż do czasu samoistnego ustąpienia problemu. Obecnie nie ma leczenia przyczynowego, chociaż wymienione poniżej leczenie mogą pomóc w redukcji objawów:

- **Przeciwbólowe leki przeciwzapalne** takie jak: IBUPROFEN, DICLOFENAC, NAPROXEN, itd, są powszechnie przepisywane. Łagodzą ból i poprawiają funkcję barku. Zaleca się przyjmowanie leków z tej grupy regularnie, a nie jedynie doraźnie w czasie nasilenia bólu. Objawy uboczne, które mogą czasami towarzyszyć terapii tę grupę leków to:
  - 1) ból żołądka i krwawienie z żołądka (najpoważniejsze objawy uboczne). Ryzyko wystąpienia tych objawów wzrasta u osób po 65 roku życia z owrzodzeniem żołądka lub dwunastnicy. Zaleca się przerwanie leczenia i skonsultowanie się z lekarzem w razie wystąpienia dolegliwości bólowych żołądka.
  - 2) Przeciwwskazaniem do stosowania przeciwbólowych leków przeciwzapalnych jest: astma, wysokie ciśnienie krwi, choroba nerek i serca.
- **Zwykłe leki przeciwbólowe** takie jak: PARACETAMOL czy CODEINA mogą być stosowane w razie przeciwwskazań czy złej tolerancji leków z pierwszej grupy. Leki te nie mają działania przeciwzapalnego, jedynie przeciwbólowe. Objawem ubocznym towarzyszącym terapii codeiną jest obstrukcja. Leki te można stosować z innymi lekami.
- Zaleca się **wykonywanie ćwiczeń fizycznych barku** celem utrzymania jak największego zakresu ruchu i ochroną przed usztywnieniem stawu barkowego.
- Zaleca się **regularny program fizjoterapii**, opracowany przez lekarza lub fizjoterapeutę. Dodatkowo można stosować inne metody łagodzące objawy takie jak: ogrzewanie, oziębianie, TENS, itd.
- **Steroidowa iniekcja** podana bezpośrednio lub w pobliżu stawu barkowego często pozwala na znaczne złagodzenie objawów przez okres kilkunastu tygodni. Steroidy zmniejszają stan zapalny. Chociaż nie leczą przyczynowo choroby (objawy z reguły powracają), ale pozwalają na złagodzenie dolegliwości bólowych.
- **Blokada nerwu** jest kolejną metodą, którą może polecić specjalista. Polega ona na zaaplikowaniu miejscowo iniekcji, która blokuje drogi nerwowe przewodzące ból z barku. Podobnie jak iniekcja steroidowa metoda ta pozwala na złagodzenie objawów, ale nie leczy choroby.

PODSUMOWUJĄC

- Usztywnienie barku jest zjawiskiem powszechnym i w znacznym stopniu utrudniającym funkcjonowanie,
- W większości przypadków zaburzenie to mija samoistnie, z reguły po 2-3 latach.
- Leczenie zazwyczaj łagodzi objawy
- Podstawowe leczenie obejmuje:
  1. leki przeciwbólowe
  2. ćwiczenia barku
  3. fizjoterapia
  4. iniekcje steroidowe.

© EMIS & PIP 2002, Updated May 2002

Translated by:

POLISH MEDICAL ASSOCIATION
20 Princes Gate, London SW7 1PT